

Herziening certificatieschema Barometer Duurzaam Terreinbeheer

SMK publiceerde per 1 maart 2010 het herziene certificatieschema Barometer Duurzaam Terreinbeheer, dat geldig is tot 1 maart 2011. Voor de huidige certificaathouders geldt een overgangstermijn tot 1 januari 2011. Om de toegankelijkheid van het schema te vergroten kreeg het herziene schema een geheel nieuwe opzet.

Herzieningen - vier modulaire niveaus

Binnen het certificatieschema Barometer Duurzaam Terreinbeheer zijn vier niveaus gedefinieerd: Toepassing glyfosaat op verhardingen, Brons, Zilver en Goud. Een belangrijke ambitie bij de herziening vormde een meer duidelijke en transparante opbouw van het schema, waarbij gekozen werd voor een volledig modulaire opbouw van ieder van de vier niveaus. Als voorbeeld: voor het behalen van het certificaat Barometer Duurzaam Terreinbeheer Zilver, moet een organisatie in ieder geval voldoen aan de onderliggende twee niveaus (Toepassing glyfosaat op verhardingen en de Barometer Brons), aangevuld met de specifieke eisen voor het Zilveren niveau. Nieuw is dat er drie soorten tekortkomingen zijn opgenomen: critical major, major en minor. En in het kader van de Wet Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden moeten organisaties een gewasbeschermingsplan opstellen. Er zijn ook extra vakbekwaamheidseisen toegevoegd, bijvoorbeeld bij het onderhoud en aanleg van groene terreinen.

Belangrijkste wijzigingen

Het niveau **Toepassing glyfosaat** op verhardingen bevat criteria voor duurzame onkruidbestrijding met middelen op basis van glyfosaat op verhardingen. Dit niveau borgt de wettelijke eisen voor de toepassing van glyfosaat. Het Ctgb besloot op 29 januari 2010 de professionele toepassing op verhardingen van het onkruidbestrijdingsmiddel op basis van glyfosaat, Roundup Evolution, te binden aan een certificaat, volgens de criteria 'Toepassing glyfosaat op verhardingen' van de Barometer Duurzaam Terreinbeheer. Indien men glyfosaat op verhardingen toepast, toont men óók met het certificaat Barometer Duurzaam Terreinbeheer niveau Brons, Zilver of Goud aan dat men voldoet aan de eisen voor Toepassing glyfosaat op verhardingen.

Het **Bronzen niveau** van de Barometer is gericht op verantwoorde onkruidbestrijding op verhardingen, zowel voor het gebruik van onkruidbestrijdingsmiddelen als het gebruik van mechanische onkruidbestrijding. Een van de wijzigingen in het nieuwe schema betreft de keuring van de spuitapparatuur: de frequentie werd verhoogd van het wettelijke niveau van één

maal per drie jaar naar één maal per jaar. Ook werd het schema aangepast op het gebruik van andere onkruidbestrijdingsmiddelen dan glyfosaat.

Bij **Zilveren niveau** is het gebruik van het onkruidbestrijdingsmiddel glyfosaat op verhardingen alleen toegestaan in een beperkt aantal uitzonderingssituaties. Dit geldt ook voor het gebruik van middelen op groene terreinen. De lijst van uitzonderingen waarin middelen toch nog mogen worden toegepast werd grondig beoordeeld en herzien. In de vorige versie van het schema ging het bij de uitzonderingssituaties om onder meer de bestrijding van de reuzenberenklauw, de Amerikaanse vogelkers en de eikenprocessierups. Aan deze uitzonderingen zijn de Japanse Duizendknoop, ridderzuring en een aantal uitheemse boomsoorten toegevoegd, waarbij bestrijding alleen onder zeer specifiek beschreven omstandigheden is toegestaan. Bij de bestrijding van de uitheemse boomsoort is bijvoorbeeld alleen de zogenaamde 'strijkmethode' toegestaan, waardoor emissie van het bestrijdingsmiddel naar het milieu tot een minimum wordt beperkt.

Voor het behalen van het certificaat **Barometer Duurzaam Terreinbeheer Goud** moet een organisatie voldoen aan de onderliggende drie niveaus. Daarbovenop gelden criteria voor andere aspecten van terreinbeheer, bijvoorbeeld het omgaan met zwerfafval of hondenpoep, natuurbeheer en bemesting. Nieuw in het schema zijn (herziene) criteria voor onder meer het verwijderen van graffiti (hogedrukreiniging met water), gladheidbestrijding (dooimiddelen), het hondenbeleid, toegestane belijningsmiddelen van sportvelden, bevorderen van biodiversiteit, terreininventarisatie en plantmateriaal (EKO-Milieukeur).

Meer info: Herman Docters van Leeuwen (manager agrofood - hdoctersvanleeuwen@smk.nl) of Frans Pladdet (projectleider agrofood - fpladdet@smk.nl).

Toepassing glyfosaat op verhardingen

SMK publiceerde in 2007 criteria voor een duurzame toepassing van onkruidbestrijdingsmiddelen op basis van glyfosaat op verhardingen. De in 2007 wettelijk verplichte DOB-methode (Duurzaam Onkruidbeheer op Verhardingen), ontwikkeld door Plant Research International, vormt de basis voor deze criteria en is gericht op het verminderen van de emissie van onkruidbestrijdingsmiddel naar het oppervlaktewater.

Van de totale hoeveelheid gebruikte onkruidbestrijdingsmiddelen in Nederland wordt 1% toegepast op verhardingen. Deze 1% veroorzaakt een fors probleem door de afspoeling ervan naar het oppervlaktewater. Uit een rapport van RIWA-Maas uit 2009 blijkt dat oppervlaktewater dat wordt gebruikt voor drinkwater te veel glyfosaat bevat, dat door drinkwaterbedrijven weer moet worden verwijderd. Voor duurzame onkruidbestrijding vormen preventieve maatregelen uiteraard de basis. Naast het gecertificeerd toepassen van glyfosaathoudende onkruidbestrijdingsmiddelen zijn er niet-chemische alternatieven beschikbaar, zoals branden, heetwaterbehandeling en handmatig wieden.

Certificatie wettelijk verplicht

Op 29 januari 2010 is aan het wettelijk gebruiksvoorschrift voor de professionele toepassing van glyfosaat door het College toelating gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) een certificatie-eis toegevoegd. Deze eis houdt in dat toepassing van glyfosaat op verhardingen uitsluitend is toegestaan onder certificaat volgens de 'criteria voor toepassing van glyfosaat op verhardingen' van de Barometer Duurzaam Terreinbeheer. Dit geldt voor bijvoorbeeld aannemers, hoveniers, maar ook

voor terreineigenaren die onkruidbestrijding met glyfosaat zelf uitvoeren. Belangrijkste doel van het verplicht stellen van certificatie is het borgen van de juiste toepassing van glyfosaat op verhardingen.

Criteria

Om voor certificatie in aanmerking te komen dient een bedrijf dat glyfosaat toepast op verhardingen te voldoen aan de 'criteria voor toepassing van onkruidbestrijdingsmiddelen op basis van glyfosaat op verhardingen'. Deze criteria vormen een onderdeel van het certificatieschema Barometer Duurzaam Terreinbeheer. De criteria gaan onder meer in op de wijze van toepassen van glyfosaat in relatie tot weersomstandigheden, locatie, toepassingsapparatuur, gebruikte hoeveelheden, registratie en eisen aan de opleiding van de toepasser.

Certificatie

SMK is licentieovereenkomsten aangegaan met onafhankelijke certificatie-instellingen die kunnen certificeren. Zij werken volgens de Europese Norm EN 45011 voor product- en procescertificatie en worden geaccrediteerd voor dit certificatieschema door de Raad voor Accreditatie. Op verzoek van een bedrijf kan een certificatie-instelling een offerte uitbrengen. Na afsluiten van een overeenkomst bij een van deze certificatie-instellingen vindt een initiële audit (eerste controle) plaats. Deze bestaat uit een administratieve en een fysieke controle die uitwijst of aan de criteria voor toepassing glyfosaat op verhardingen wordt voldaan. Vervolgens is er een jaarlijkse check om de continuïteit van het certificaat te borgen.

Certificatie instellingen

CICERO

dhr. G.W. Staring
E. gstaring@nak.nl
T. 0527 635 409

KIWA

mw. S. van der Beek
E. sietske.vanderbeek@kiwa.nl
T. 06-53932810

MPS-ECAS B.V.

dhr. M. van Erp
E. markvanerp@ecas.nl
T. 06 21 82 69 41

SGS Product & Process Certification

mw. I. Kreupeling
E. inge.kreupeling@sgs.com
T. 0181 693 276

WWW.DUURZAAMTERREINBEHEER.NL

“Certificering was een logische stap”

Eind 2009 heeft de Firma Blokker en Zoon uit Slootdorp het certificaat voor het toepassen van glyfosaat op verhardingen gehaald. Een logische stap, aldus Andre Blokker: “We doen en deden veel onkruidbestrijding voor verschillende gemeenten in Noord-Holland. Dit certificaat is voor ons een manier om ons te onderscheiden in de markt.”

Blokker was er al zeker van dat zijn bedrijf goed bezig was. “De stap naar certificering was dan ook niet groot”, zegt hij. “Van verschillende opdrachtgevers kregen we de vraag of we gecertificeerd waren. Omdat ik ervan overtuigd was dat we goed

werkten zijn we er mee aan de slag gegaan.”

Complimenten

“Van opdrachtgevers kregen we al regelmatig complimenten over ons werk en ook over de rapportages die we leveren”,

vervolgt Blokker. “Met het certificaat hoeven we onze klanten niet te vragen om ons op onze blauwe ogen te geloven dat we duurzaam werken. Aan de criteria voldoen was voor ons eigenlijk een fluitje van een cent.”

De Firma Blokker gebruikt voor de onkruidbestrijding de enige toegestane vorm van glyfosaat: Roundup Evolution. “In de DOB-methode staat dat je maximaal 1 liter per hectare mag gebruiken”, zegt Blokker. “Wij zitten al jaren onder die norm en proberen ieder jaar de hoeveelheid iets terug te schroeven. Nu zitten we op 0,5 of 0,6 liter per hectare.”

GPS

Om tot deze lage dosering te komen gebruikt Blokker de Weed-IT-machine. Blokker onderhoudt nauw contact met de fabrikant: “Samen zorgen we ervoor dat de machines optimaal afgestemd zijn en dat bespaart weer bestrijdingsmiddel. Waar we eerder over een breedte van 20 centimeter spotten, doen we dat nu nog maar over 8 centimeter. Heeft alles te maken met de spuitnippels. Alleen bij obstakels, zoals een lantaarnpaal, gebruiken we de lansspuit.”

De opdrachtgever kan precies volgen waar Blokker bezig is. “Onze machines zijn uitgerust met GPS en via Vista-Online kan de opdrachtgever zien waar we bezig zijn en hoeveel bestrijdingsmiddelen we gebruiken”, zegt Blokker. “Door deze werkwijze, open en transparant, onderscheiden we ons van de gewone loonwerker.”

“Zonder certificering mag je geen glyfosaat meer gebruiken”

De holding Gebroeders van Esch uit Cromvoirt is sinds december 2009 gecertificeerd voor het toepassen van glyfosaat op verhardingen. Het groenaannemingsbedrijf werkt al een jaar volgens de DOB-methode, maar de certificering heeft nogal wat “voeten in aarde gehad”. Projectleider Walter van Tuyl: “Voor de certificering was de input van gegevens zeer belangrijk en hiervoor hebben onze opdrachtgevers inzicht moeten geven in de verschillende beheerssystemen. Inhoudelijk moesten we precies weten hoeveel hectare gesloten, open en halfverhardingen er behandeld dienden te worden.”

Verder had het bedrijf niet zoveel moeite om te voldoen aan de eisen voor certificering. “We werken volgens de DOB-methode (Duurzaam Onkruid Beheer) en gebruiken al sinds 2006 een Weed-IT machine met infrarood. Hierdoor spuiten we zeer selectief Round-up Evolution, alleen daar waar het noodzakelijk is”, aldus Van Tuyl. “Dit was al een belangrijke stap in de vermindering van bestrijdingsmiddelen, het geeft minder druk op het milieu. Daarnaast levert het ook een aanzienlijke kostenbesparing op.”

Goede instructies

Wat betreft gebruik van onkruidbestrijdingsmiddelen was er geen vuiltje aan de lucht voor het bedrijf. “Maar certificatie

kost natuurlijk wel tijd”, aldus Van Tuyl. “Die tijd zit vooral in de administratieve handelingen. En we hebben onze werkwijze aangepast op de DOB-methode. Onze medewerkers die met een Weed-IT (quad)machine werken krijgen duidelijke werkopdrachten mee. We bepalen in de voorbereiding exact wat we gaan doen, passend binnen de norm. Bijvoorbeeld dat je per hectare maar een bepaalde hoeveelheid glyfosaat mag gebruiken. Eerder lieten we dit meer aan de buitendienst over; die kon zelf bepalen waar ze begonnen. Nu werkt de buitendienst gericht en ze maken uitvoeringsrapportages. Hierdoor zijn de werkzaamheden navolgbaar en aantoonbaar.”

Verplicht

Milieubewust werken deed Van Esch al. “Daar zijn we al vroeg mee begonnen”, zegt Walter van Tuyl. De reden om nu op te gaan voor certificering voor het toepassen van glyfosaat op verhardingen is een andere: “Het zat eraan te komen dat je gecertificeerd moet zijn om glyfosaat te mogen gebruiken voor onkruidbestrijding. Nu is het wel de vraag of na 2012 überhaupt nog glyfosaat gebruikt mag worden, maar voor onze bedrijfsvoering en continuïteit was het noodzakelijk om ons op dit moment te laten certificeren. Wat er na 2012 staat te gebeuren zien we dan wel weer.”

Nieuwe ontwikkelingen

De markt blijft continue in ontwikkeling, er wordt ook volop gezocht naar alternatieven. “Je moet vooruit denken en op de hoogte blijven van de ontwikkelingen. En als iets er niet is, moet je het zelf ontwikkelen”, aldus Van Tuyl. “Een jaar of drie geleden hebben we daarom samen met Elco Cultuur Technisch Werk en Nooijen Terreininrichting de stap gewaagd en in eigen beheer een onkruidbestrijdingmachine ontwikkeld, de Aquavince. Deze machine bestrijdt onkruid door middel van Kokend Heetwater Techniek. Inmiddels zijn er naar alle tevredenheid al vijf machines werkzaam in de markt. Wellicht heeft dit de toekomst”, aldus Walter van Tuyl.

“Duurzaam werken is investeren in draagvlak”

De directe aanleiding om op te gaan voor het bronzen niveau op de Barometer Duurzaam Terreinbeheer was een economische. “De vraag kwam vanuit het waterleiding-bedrijf”, zegt Cees Langendoen, hoofd buitendienst bij de gemeente Westvoorne. “De milieuvreemde stoffen die in het water komen door het gebruik van chemische middelen moeten eruit worden gehaald. Dat kost veel moeite en is kostbaar. Daarom zijn we bij de bron begonnen: we zorgen dat de stoffen niet in het water komen.”

In 2007 ontstond het idee om het gebruik van glyfosaat terug te dringen op verharde oppervlaktes. “Dat ging in overleg met het waterschap, het waterleidingbedrijf en Plant Research International”, zegt Langendoen. “In 2008 volgde een pilot-jaar. Juist in dat jaar hadden we een vochtig seizoen met veel onkruiddruk, waardoor we niet aan de criteria voldeden. In 2009 is het – met hulp van de weersomstandigheden – wel gelukt.”

Draagvlak

In eerste instantie heeft de gemeente Westvoorne geïnvesteerd in het creëren van draagvlak. “De medewerkers zijn geschoold en hebben ook een certificaat behaald. De gemeente heeft een machine aangeschaft met infraroodsensoren. Hierdoor hoeven we niet meer de dwelmethode op de verhardingen te gebruiken. De machine detecteert eerst het onkruid en spuit dan pas. Hierdoor wordt de gebruikte hoeveelheid bestrijdingsmiddelen teruggedrongen en de emissie verminderd. Maar het

blijft mensenwerk: het resultaat valt of staat bij de nauwkeurigheid van de chauffeur.”

Voor burgers is er ook een kleine verandering. “Met de nieuwe methode bestrijden we het onkruid iets later in het seizoen: eind mei, begin juni”, zegt Langendoen. “Voor de burger is het even wennen: die is het niet gewend het groen te zien. Daarom hebben we veel richting de burger gecommuniceerd om acceptatie te krijgen voor de nieuwe werkwijze. Dat is goed gelukt: we krijgen nog wel een enkel telefoontje maar na uitleg is er altijd begrip.”

Consolideren

Westvoorne zet het komende jaar in op consolidatie van ‘brons’. Voor zilver zijn de criteria breder, weet Langendoen. “Eerst kijken we of we het niveau kunnen behouden”, zegt hij. “We zijn één van de eerste gemeenten in de regio die gecertificeerd is.” Daar is Westvoorne uiteraard bijzonder blij mee. “De burgemeester heeft in zijn nieuwjaarstoespraak het ‘brons’ nogmaals onder de aandacht gebracht. Dat zegt wel iets over de opstelling van onze gemeente.”

Herindelingsgemeente laat onkruidbestrijding certificeren

De herindeling van vijf gemeenten in de Achterhoek naar de nieuwe gemeente Bronckhorst was reden om goed na te denken over de werkwijze in de onkruidbestrijding. “Omdat we relatief veel grondgebied hebben wilden we dat goed oppakken”, zegt Martin Niessink, coördinator bij het cluster Groen op de afdeling Beheer. “Toen ontstond het idee voor certificering: een logische stap omdat we het goed wilden aanpakken.” Het resultaat: certificering op het bronzen niveau op de Barometer Duurzaam Terreinbeheer.

De gemeente Bronckhorst bestrijkt een oppervlakte van 30.000 hectare en heeft een inwonertal van 37.000. Bronckhorst telt 42 kernen. “Dat maakt onze gemeente nogal specifiek”, zegt Martin. “Daarbij bestond Bronckhorst vóór 2005 uit vijf kleinere gemeenten met ieder een eigen manier van werken in de onkruidbestrijding.”

Certificering

Toen de herindeling een feit was, werd meteen de kans aangegrepen om de onkruidbestrijding aan te pakken. “Ook in de gemeenteraad bleek het onderwerp gevoelig te liggen”, zegt Martin. “De eerste twee jaar hebben we vooral geïnventariseerd en het wegbeheerssysteem in kaart gebracht. In het derde jaar hebben we de lijnen uitgezet en het jaar daarna zijn we begonnen met de certificering.”

In de bedrijfsvoering is – om aan de eisen van ‘brons’ te voldoen – eigenlijk niet zo veel veranderd. “De bulk van het werk zit in het registreren van de hoeveelheid gebruikte middelen”, zegt Martin. “De werkwijze voldeed al. We gebruiken voor 80 procent van het werk een Weed-IT machine en verder werken we met de WAVE-heetwatermethode en gebruiken we hete lucht.”

Pas op de plaats

Voorlopig volstaat het bronzen niveau voor de gemeente Bronckhorst. “We hebben geprobeerd om voor 2010 meer budget te krijgen, maar dat laat de financiële positie van de gemeente niet toe”, legt Martin uit. “Dat is natuurlijk jammer, maar het ziet er naar uit dat in de toekomst nog meer van het budget af gaat. Zilver is wel besproken, maar voor nu zetten we in op consolidatie van brons.”

De gemeente Bronckhorst voert de bestrijding van het onkruid in eigen beheer uit. “Het is dan ook mooi om te zien dat de werkwijze breed wordt gedragen in de organisatie”, aldus Martin. “De medewerkers zijn gemotiveerd en zich erg bewust van het belang van duurzaamheid. Juist omdat onze ‘eigen’ mensen het onderhoud doen, houden we veel voeling met de burger.”